

TILTAKSBANK

Vedlegg til vedtatt Kommunestyremelding klima og energi (2019-2031) av Frogn kommunestyre 17. juni 2019

Tema	Tiltak	Ansvar/enhet	Samarbeidspart	Eksterne økonomiske støtteordninger	1) Positiv effekt på andre satsingsområder	2) Kostnad	3) Effekt ift. målsettinger	4) Gjennomførbarhet for området	5) Kostnadseffektivitet	Kommentar
1) Positiv effekt på de tre andre satsingsområder i Frogn: Livsvalitet og folkehelse, Stedsutvikling, bolig og nærmiljø og Næringsutvikling og verdiskaping. Positiv effekt på alle tre satsingsområdene=H, positiv effekt på to av satsingsområdene=M og positiv effekt på en eller ingen=L.										
2) Kostnad: Høye kostnader (H), Middels kostnader (M) og Lave kostnader (L)										
3) Effekt på utslippsreduksjon: Høy effekt (H), Middels effekt (M), Lav effekt (L)										
4) Gjennomførbarhet: Komplisert å gjennomføre (K), middels å gjennomføre (M), enkel å gjennomføre (L)										
5) Kostnadseffektivitet: Lavest kostnader og høyest effekt på utslippsreduksjon (H), middels kostnader og middels effekt (M) og høye kostnader og lite effekt (L)										
Forkortelser: AFK (Akershus fylkeskommune), SAM (Enhet for samfunnsplanlegging Frogn kommune) TDF (Teknisk drift og forvaltning Frogn kommune).										
HOVEDMÅL for Frogn som samfunn:	• Direkte klimagassutslipp i Frogn er redusert med 60 % innen 2030 sammenlignet med utslippsnivået i 1991.									
HOVEDMÅL for Frogn som organisasjon:	• Frogn kommune som organisasjon har som ambisjon å være klimanøytral innen 2030.									
HOVEDSTRATEGI:	• I en bærekraftig samfunnsutvikling må det planlegges for lavest mulig utslipp og energiforbruk, mer bevisst areal- og									
Mål for Frogn som samfunn:	• Klimagassutslippene fra transportsektoren i Frogn er redusert med 60 % innen 2030 fra 1991-nivå.									
Mål for Frogn som organisasjon:	• Alle nye lette kommunale kjøretøy er nullutslipp innen 2025, og tyngre kommunale kjøretøy er nullutslippskjøretøy innen 2030.									
Strategi:	• Kommunen tilrettelegger for en arealstrategi og tettstedsutvikling som reduserer transportbehovet og avstanden mellom bolig,									
TRANSPORT	Tiltak for bedre kollektivtransporttilbud:									
	Etablere faste møtepunkter med Ruter om buss- og fergetilbudet	SAM og TDF	Ruter og nabokommuner		H	L	H	L	H	
	Etablere sanntidsinformasjon om bussavganger i utvalgte bygg og busstopp	TDF	Ruter, Statens vegvesen		H	L	H	M	H	
	Markedsføre «Badebussen» - eksisterende tilbud for buss til Bølgen	SAM, Bølgen	Ruter, Bølgen	AFK A	H	L	H	M	H	
	Utredning av egnede steder for flere pendleparkeringer	SAM og TDF	Statens vegvesen		H	H	H	M	M	
	Sette av tilstrekkelig areal til hensiktsmessig kollektivknutepunkt	SAM og TDF	Ruter, Statens vegvesen		H	H	H	M	M	
	Informere om kollektivtransportmulighet på kulturarrangementer	Kultur	Ruter	AFK A	H	H	H	L	H	
	Innføre rabatter på inngangsbillett på kultur/idrettsarrangement ved framvisning av bussbillett eller inkludere kollektivbillett i billettprisen	Kultur	Ruter	AFK A	M	L	M	M	M	
	Ved tildeling av tildeler kulturmidler prioriteres arrangementer og organisasjoner som har klimavennlig profil	Kultur	Frogn idrettsråd og Friluftforum	AFK?	H	L	H	L	H	
	Fortsette arbeidet med deltakelse i pilot sammen med Ruter om ny teknologi for førerløse/autonome kjøretøy	SAM	Ruter	EU					M	
	Etablere flere matebusser	TDF, SAM	Ruter		H	L	H	M	H	
	Tiltak for økt sykkel og gange - innbyggere:									
	Utlån og utprøving av ordinære elsykler og lastesykler i bysykkelordning, bruke erfaringer fra Ås bygsykelordningen	SAM, TDF, EIENDOM		Klimasats	H	L	H	M	H	
	Gå og sykkelaksjoner og gågrupper til skolen og	Frognskolen	Foresatte,	AFK	H	L	H		H	
	Sykelopplæring i skolen	Frognskolen	Foresatte. Lokale sykkelverksteder	AFK	H	L	H	L	H	
	Etablere flere sykkelparkeringsplasser, herunder ved skolene, bussholdeplass	SAM, TDF	Frognskolen	Klimasats	H	M	H	L	H	
	Vareleveranser med ellastesykel eks mat	SAM, ØKONOMI	Næring	Klimasats	H	M	H	M	M	
	Søke om å bli en sykkelkommune	SAM	AFK	AFK	H	L	H	L	H	Er deltaker i sykkelbynettverk per nå
	Tilrettelegge for sykkel som idretts og fritidsaktivitet og reiselivssatsningen	Kultur, SAM	AFK, andre follokommuner		H	L	H	M	M-H	
	Videreføre sykkeltråkkprosjektet fra Ås og Ski for bedre sykkelveinett på tvers i Follo	SAM	Andre follokommuner	Klimasats	H	M	M	M	M	
Tilrettelegge for elsykkelpool i nye boligprosjekter	SAM	Utbyggere	Klimasats	H	L	H	M	H		

Tema	Tiltak	Ansvar/enhet	Samarbeidspart	Ekstreme økonomiske støtteordninger	1) Positiv effekt på andre satsingsområder	2) Kostnad Lav Middels Høy	3) Effekt i t missettinger for området Lav Middels Høy	4) Gjennomførbarhet Lav Middels Høy	5) Kostnadseffektiv Lav Middels Høy	Kommentar
	Prioritere tiltak i trafikkisikkerhetsplanen som har god effekt på klima og energi									
	Utarbeide og gjennomføre tiltaksplan for trafikkisikkerhet som prioriterer tiltak som har god effekt for klima og energi, herunder Belysningstiltak ved vei; Prioritere vinterdrift /god brøyting av sykkel og gangveier; Etablere flere gang- og sykkelveier ved kommunale veier og riks og fylkesveier; Skiltplan. Oppmerking og skilting av parkeringsplasser og kjørepiler i nærheten av skolene; Sikre overganger og kryss; Etablere flere fortau, fotgjengerfelt og fartsreducerende tiltak	TDF, Eiendom	Statens vegvesen	AFK	H	M	H	L	H	
Tiltak for sykkel og gange i kommunal tjeneste										
	Etablere bil- og sykkelordning til bruk i kommunens tjeneste	SAM, EIENDOM		Klimasats	H	L	H	L	H	
	Jobbe for å installere flere telliepunkter av syklende og gående i Frogn	SAM, TDF	Statens vegvesen		M	M	M	H	M	
	Fasiliteter som dusj/garderobe/tørkeskap m.m i kommunale bygg/ alternativt inngå avtale med Bølgen om bruk av garderober	Eiendom	Bølgen		H	M	M	M	M	
	Undersøke og evaluere sykkel- og gangetilgjengelighet og trygghetsopplevelse	SAM, TDF		AFK	H	M	H	M	M-H	
	Utarbeide en helhetlig sykkel- og gangestrategi som en del av samferdselsplanen/mobilitetsplanen	SAM, TDF	AFK, Statens vegvesen, Ruter		H	L	H	M	H	
	Flere sykkeloppstillingsplasser, og eventuelt sykkelhotell ved rådhuset	SAM, TFD		Klimasats	H	M	H	L	H	
	Utarbeide parkeringsnormer med krav til sykkelparkering	SAM	TDF		H	L	H	M	H	
	Frogn samfunnet (bedrifter, frogn som organisasjon og innbyggere) deltar i kampanjer og aksjoner som sykle til jobben fra april til juni, og gå- og sykkelaksjoner på skolene	ALLE	Næringen		H	L	H	L	H	
	Kjøregodtgjørelse for sykling til møter i	Økonomi			H	M	M	M	M	
Tiltak for å få flere ansatte i Frogn kommune til å sykle og gå til jobb:										
	Opprettholde rabattavtale med sportsleverandør	Bedriftsrettetlaget	Enhet for HR		H	L	H	L	H	
Fossilfri kommunal bilpark:										
	Innkjøp av elektriske lastesykler og værbeskyttede elsykler til erstatning for bruk av	SAM	Alle enheter	Klimasats	H	M	H	L	H	
	Innkjøp av elbiler til erstatning for bruk av kommunale fossilbiler	Alle enheter	Økonomi	Klimasats	H	M	H	L	H	
	Etablering av elektriske ladepunkter ved offentlige bygninger	EIENDOM	Enhet for helse, omsorg og koordinering	Klimasats	H	M	H	M	H	
	Årlig oppdatering over virksomhetens bilpark og faktisk drivstofforbruk per mil kjøretøy (oversikt når bil er anskaffet)	Alle enheter			H	L	H	L	H	
	Sykel- og gangeinfrastruktur innarbeides i	SAM			H	L	H	L	H	
Tiltak for bedre ladeinfrastruktur - lading av el- og hybridbiler, hydrogenbiler:										
	Tilrettelegge for areal for fossilfri lading	SAM		AFK	M	M	M	M	M	
	Vurdere Hydrogenstasjon og lokalisering	SAM		AFK	M	M	M	M	M	
	Utbygging av ladestasjoner for kommunens biler	SAM		AFK	M	M	M	M	M	
	Innføre differensierte parkeringsfordeler og	TFD		AFK	M	M	M	M	M	
Tiltak for å utarbeide og følge opp helhetlig parkeringsstrategi:										
	Skilting over hvor det er ledige parkeringsplasser inkludert på pendlerparkering	TDF	SAM		H	M	H	M	M	

Tema	Tiltak	Ansvar/enhet	Samarbeidspart	Ekstreme økonomiske støtteordninger							Kommentar
				1) Positiv effekt på andre saksområder Lav Middels Høy	2) Kostnad Lav Middels Høy	3) Effekt i t missettinger for området Lav Middels Høy	4) Gjennomførbarhet Lav Middels Høy	5) Kostnadseffektiv Lav Middels Høy			
	Utarbeide hehtlig parkeringsstrategi med vurdering av prisdifferensiering, sambruk, frikjøp i nye boligprosjekter mm	TFD	SAM		H	H	M	M	H		
Mål for Frogn som samfunn:		• Bygg- og anleggsplasser er fossilfrie innen 2030. • Utslipp fra oppvarming av bygg er redusert med minst 90 % innen 2030 fra 1991, uten å øke elektrisitetsforbruket.									
Mål for Frogn som organisasjon:		• Kommunale bygg- og anleggsplasser er fossilfrie innen 2025. • Elektrisitetsforbruk i kommunale bygg og anlegg er redusert med 50 % i 2030 fra 2017.									
Strategi:		• Kommunen innhenter erfaringer fra andre kommuner og Akershus fylkeskommune som har vedtak om å stille krav til fossilfrie bygg- og									
BYGNINGER, BYGG- OG ANLEGGSPASSER, OPPVARMING AV BYGG	Tiltak for at innbyggere og utbyggere reduserer energiforbruket og velger fremtidsrettede energiløsninger og klimavennlige materialer ved nybygg og rehabilitering										
	Rådgivning for energiomlegging og valg av lokale fornybare energikilder i private husholdninger	SAM	EIENDOM	AFK og Enova	M	L	H	M	H		
	Innfasing av solenergianlegg i kommunale og private bygg	EIENDOM	Utbyggere	AFK, MD	H	M	H	M	M-H		
	Utnytte vannbåren varme der det er mulig i nye boliger og boligområder eller på byggeplasser	EIENDOM	Utbyggere								
	Innføre system for registrering av solenergianlegg (kostra, matrikkel eller nasjonale system)	SAM	EIENDOM		M	L	H	M	M-H		
	Veiledning om vern og bruk av bygninger og anlegg, reduksjon av energiforbruk i eksisterende hus gjennom gebyrfinansiert byggesaksveiledning	TDF	EIENDOM		H	M	H	M	M-H		
	Forenkle byggesaksbehandling på klimatiltak	TDF	SAM								
	Vurdere muligheter for redusert byggesaksgebyrer ved «grønne bygg» gjennom gebyrregulativ, eks Asker	TDF			H	M	H	M	M-H		
	Pådriver for klimavennlig byggeri i Frogn samfunnet eksempelvis økt bruk av tre, gjennomutbyggingsavtaler	TFD	SAM		H	M	H	M	M-H		
	Informere om tiltak for grønn eiendomsnæring og drift				H	L	H	L	H		
	Oversikt over fornybar energiproduksjon – synliggjøre effekter av energibrønner				H	L	H	M	M-H		
	Tiltak for hensiktsmessig bruk av miljømerking- og miljøsertifiseringsverktøy i kommunenes bygge- og rehabiliteringsprosjekter:										
	Sette krav til livssyklusvurderinger inkludert riveregnskap, vurdering av massivtre eller annen trebruk og sol som energikilde (strøm og oppvarming) ved prosjektering og gjennomføring av kommunale bygge/ombyggingsprosjekt	EIENDOM		MD	M	M	H	M	M-H		
	Planlegge for flerbruk ved utvikling av nye kommunale bygg for effektiv ressursbruk	EIENDOM	Andre enheter		H	L	H	L	H		
	Vurdere massivtre, soloppvarming for alle kommunale ombyggingsprosjekter	EIENDOM		MD	H	M	H	M	M-H		
Stille krav om at nye kommunale bygg tilfredstiller ZEB-complete eller tilsvarende innen BREEAM-NOR sertifisering av kommunale bygg	EIENDOM			H	M	H	M	M-H			
Miljøkrav i anbudsprosesser	EIENDOM	ØDI		H	L	H	L	H			
Grønt flagg sertifisering av skoler	FROGNSKOLEN	SAM		H	L	H	L	H			

Tema	Tiltak	Ansvar/enhet	Samarbeidspart	Eksterne økonomiske støtteordninger					Kommentar	
				1) Positiv effekt på andre satsingsområder Lav Middels Høy	2) Kostnad Lav Middels Høy	3) Effektivitet i utsettninger for området Lav Middels Høy	4) Gjennomførbarhet Lav Middels Høy	5) Kostnadseffektiv Lav Middels Høy		
Tiltak for energi- og arealeffektiv kommunal bygningsmasse:										
	Gjenbruk og rehabilitering av kommunale bygninger gjennom miljøvennlig vedlikehold og restaurering	EIENDOM			H	L	H	M	M-H	
	Øke gjenvinningsgrad i byggeprosjekter	EIENDOM			H	L	H	M	M-H	
	Etablere en retur og gjenbruksordning for brukte skole- og kontormøbler	EIENDOM			H	L	H	M	M-H	
	Legge til rette for bruk av tre som byggemateriale, sol som energikilde og gjenbruk av materialer i nye offentlige byggeprosjekter	EIENDOM			H	M	M	M	M-H	
	Ta i bruk styringssystemer for oversikt over energibruk i offentlige bygg	EIENDOM			H	L	H	L	H	
	Oppfølging av justert tiltakspakke fra EPC kontrakt med konkret tiltaksgjennomføring	EIENDOM			H	M	H	M	H	
	Bruke sparepærer og skru av lys i lokaler som ikke benyttes (gjelder bygg uten sentralstyring), eventuelt leieavtale for å levere lys				H	L	H	L	H	
	Følge opp nasjonal forskrift om forbud mot bruk av mineralolje til oppvarming av bygg fra 2020	EIENDOM			H	L	H	M	M-H	
Mål for Frogn som samfunn:		• Bærekraftig matproduksjon har økt mens klimagassutslippene er på samme nivå eller lavere i 2030 sammenlignet med 2015.								
Mål for Frogn som organisasjon:		• Kommunen som skogeier skal sikre biologisk mangfold og klimavennlig skjøtsel.								
Strategi:		• Kommunen informerer om klimavirkemidler og tilskudd til klimavennlig landbruk. • Kommunen stimulerer til god agronomisk drift med redusert jordarbeiding, god drenering, karbonbinding i jord og skog samt energibesparende drift og bruk av fornybar energi.								
LANDBRUK, JORDBRUK OG SKOGBRUK	Tiltak for økt lokal produksjon av kortreiste landbruksprodukter									
	Kommunen informerer om klimavirkemidler og tilskudd til klimavennlig landbruk	SAM	Landbruks-kontoret		H	L	H	L	H	
	Kommunen etterspør i større grad kortreist mat	Alle enheter	Landbruks-kontoret		H	L	H	L	H	
	Kommunen stimulerer til økt lokal produksjon av grønnsaker og bær	SAM	Landbruks-kontoret		H	L	H	L	H	
	Tiltak for informasjon og veiledning om klimavennlig landbruk									
	Informasjon og aktiv veiledning om klimavennlig jordbruk, tilskudd til grøfing, mulighet for energirådgivning og kurs i energieffektiv bruk av landbruksmaskiner	SAM	Landbruks-kontoret		H	L	H	L	H	
	Informasjon og aktiv veiledning om plantetetthet, anbefaling av treslag og	SAM	Landbruks-kontoret		H	L	H	L	H	
	Formidle kurs og opplæringsaktiviteter i landbruket og ha løpende dialog med landbruksrådgivningen om dette	SAM	Landbruks-kontoret		H	L	H	L	H	
	Tiltak for forvaltning av kommuneskogen									
	Utarbeide driftsplan for kommuneskogen med klimahensyn	SAM	Landbruks-kontoret		H	L	H	L	H	
Stimulere til parsellhager/urbant landbruk/andelslandbruk	SAM	Utbyggere		H	L	H	L	H		

Tema	Tiltak	Ansvar/enhet	Samarbeidspart	Eksterne økonomiske støtteordninger					Kommentar
				1) Positiv effekt på andre satsingsområder Lav Middels Høy	2) Kostnad Lav Middels Høy	3) Effekt i t missettinger for området Lav Middels Høy	4) Gjennomførbarhet Lav Middels Høy	5) Kostnadseffektiv Lav Middels Høy	
Mål for Frogn som samfunn:		• Vi satser på sirkulær økonomi i form av økt gjenbruk, reparasjon og materialgjenvinning.							
Mål for Frogn som organisasjon:		• Innen 2025 skal alle rammeavtaler ha innarbeidet miljømål. • Nye kommunale bygninger er nullutslippsbygg.							
Strategi:		Kommunen: • Informerer og kommuniserer om klimavennlige valg og er holdningsskapende i skoler og barnehager. • skal ved innkjøp velge klimavennlige varer og tjenester i et livsløpsperspektiv. • drifter bygg, anlegg, vei og kommunale arealer med minst mulig							
INDIREKTE FORBRUK	Frogn som organisasjon:								
	Tiltak for lavest mulig klimafotavtrykk ved innkjøp, rutiner og anskaffelser (både transport og livsløpskrav)								
	Utarbeide og forankre innkjøpsrutine som skal redusere miljøbelastning i alle virksomheter som bestiller varer og tjenester-. Relevante miljøkriterier og klimahensyn innarbeides i innkjøpsrutine og anskaffelser	SAM	ØDI		H	L	H	M	H
	Stille krav om klimavennlig transport ved anskaffelser (innsamling og videretransport av avfall, veivedlikehold mm)	ØDI	SAM		H	L	H	M	H
	Inngå avtaler med forhandler som forhandler brukte møbler	ØDI	SAM		H	L	H	M	M-H
	Tiltak for økologisk, kortreist mat, redusert matsvinn, bruk av kjøtt og emballasje:								
	Registrere og redusere matsvinn i kommunale virksomheter	Alle			H	L	H	M	M-H
	Avholde seminar om bruk av kortreist mat og hvordan redusere matsvinn, bruk av kjøtt og emballasje	SAM	Bølgen, Helsebygg, Kantineledere, Mat og helseansvarlige på skolene	Klimasats	H	L	H	L	H
	Bruke kortreist, økologisk mat, reduserer matsvinn og bruk av kjøtt og emballasje og informerer aktivt om dette der hvor vi møter innbyggere (i kantiner på skoler, rådhuset og Ullerud helsebygg, på Bølgen, skolene og i barnehagene)				H	L	H	M	M-H
	Tiltak for informasjon og kunnskap om konsekvenser av forbruk og muligheter for gjenbruk og gjenvinning								
	Utarbeide og benytte grønn sjekkliste for kommunale arrangementer	KULTUR	SAM		H	L	H	M	M-H
	Stille krav om miljø og etikk i forvaltning av egne fond – mest mulig fossilfritt kommunalt pensjonsfond	ØDI			H		H	M	M-H
	Tiltak for deling - sykkel, bil, fritidsutstyr, verktøy mm								
	Flere artikler på "Vær en klmiavenn" om muligheter som finnes i form av gjenbruk og gjenvinning. Dette gjelder både privatpersoner, det offentlige og næringslivet for eksempel ved bruk av klimakalkulatorer.	SAM	Kommunikasjon		H	L	H	M	H
Sirkulærøkonomi settes ut i praksis ved å etterspørre produkter med god kvalitet og design	SAM			H	L	H	M	H	
Etablere utlånssentral av brukt sport- og fritidsutstyr	KULTUR			H	L	H	M	M-H	
Styrke og videreutvikle samarbeidsarenaer for å samordne klima- og miljøtiltak med andre				H	L	H	M	M-H	

Tema	Tiltak	Ansvar/enhet	Samarbeidspart	Eksterne økonomiske støtteordninger					Kommentar
				1) Positiv effekt på andre satsingsområder	2) Kostnad Lav Middels Høy	3) Effekt iht målsettinger for området	4) Gjennomførbarhet	5) Kostnadseffektivitet	
				1) Positiv effekt på andre satsingsområder	2) Kostnad Lav Middels Høy	3) Effekt iht målsettinger for området	4) Gjennomførbarhet	5) Kostnadseffektivitet	
Tiltak for å bevisstgjøre, skape engasjement og bygge opp kunnskap i kommunen, næringsliv og befolkning om tiltak og handlinger som reduserer utslipp									
	Videreføre miljøsertifisering av næringsbedrifter i Frogn	EIENDOM		H	L	H	L	H	
	Sikre overordnede plangrep for lokalisering av arbeidsplasser i Frogn ref mål om knutepunktsutvikling og «kortreist» næringsliv og	SAM	Næringen	H	L	H	L	H	
	Utarbeide aktivitetskart for klimavennlige aktiviteter og kortreiste ferier i Frogn og Akershus.			H	L	H	M	M-H	
	Bidra til klima og miljøfokus i næringslivet i Frogn – eksempelvis gjennom felles møteplasser, kartlegge grønne bedrifter, dra nytte av virkemiddelapparatet mm	SAM	Næringen	H	L	H	L	H	
	Vurdere å etablere tilskuddsordninger til private klimainitiativ (utfordre idretten, kultur, velforeninger, Lions, Rotary, miljøorganisasjoner med flere).			H	L	H	M	M-H	
	Løpende legge ut artikler på nettsiden «Vær en klimavenn» sammen med aktiv bruk av sosiale medier om bærekraftig forbruk, delingskultur og reduksjon av klimagasser rettet mot innbyggere, institusjoner og skoler (folkeopplysningstiltak)	SAM		H	L	H	L	H	
	Videreutvikle samarbeid med næringslivet om grønn verdiskaping og reduksjon av klimagassutslipp	SAM		H	L	H	M	M-H	
	Samarbeide med næringslivet slik at de også i større grad fokuserer på miljø i sine anskaffelser	SAM	Næringen	H	L	H	L	H	
Tiltak for å stimulere barn og unges klimainteresse og engasjement									
	Klimakonkurranser/klimauker i skoler og barnehager/årlig miljødag med fokus på barn og unge, kyst, lokalt næringsliv og bærekraftig turisme.	FROGNSKOLEN		H	L	H	M	H	
	Grønt flagg sertifisering på skolene	FROGNSKOLEN		H	L	H	M	H	
	Barnehagene: Resirkulering og kompostering av matavfall	Enhet barnehager		H	L	H	M	H	
	Miljøsertifisering av alle barnehagene med grønt flagg	Enhet barnehager		H	L	H	M	H	
	Saker om klima og energi i UKS og elevrådene	FROGNSKOLEN		H	L	H	M	H	
	Holdningsskapende arbeid i idrettslag med	Kultur		H	L	H	M	M-H	
Tiltak for å sikre god styring og involvering i klima- og energiarbeidet									
	Årlig oppfølgingsmøter på tvers av enhetene for forankring og oppfølging av tiltaksplan og jobbe med nye tiltak til tiltaksbanken	SAM		H	L	H	M	H	
	Tilrettelegge for at innbyggerne deltar i arbeidet og er med på å prioritere tiltak/etablere arenaer for utveksling av ideer, erfaringer- Webbasert og forskningsbasert tiltaksbank	SAM		H	L	H	M	H	
	Tiltaksbudsjett og regnskap – utslippsreducerende tiltak	SAM og ØDI		H	L	H	M	H-M	
	Klimakonsekvensvurderinger av handlingsprogram/økonomiplan og andre planer og saker for å se hvordan ulike satsninger øker og reduserer klimagassutslippene og andre miljøbelastninger	SAM		H	L	H	M	H-M	

Tema	Tiltak	Ansvar/enhet	Samarbeidspart	Eksterne økonomiske støtteordninger	1) Positiv effekt på andre satsingsområder	2) Kostnad	3) Effekt i t	4) Gjennomførbarhet	5) Kostnadseffektivitet	Kommentar
	Ansette en klimakoordinator for å styrke tverrfaglig samarbeid, oppfølging og gjennomføring av tiltak	RG			H	M	H	M	M-H	